

Sygn. akt III C 1671/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Dietkow

Protokolant: pom.biur. Tomasz Olipra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2015 roku w W.

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko A. A. w S. - Oddział (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki J. O. kwotę 50.000,00 PLN (pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od 05 września 2013 roku do dnia zapłaty;
2. w pozostałej części powództwo oddala;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.617,00 PLN (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nakazuje pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 2.500,00 PLN (dwa tysiące pięćset złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej.

III C 1671/13

UZASADNIENIE

Powódka J. O. w pozwie złożonym 25 listopada 2013 roku wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego A. A. w S. – Oddział (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. kwoty 100.000,00 PLN (sto tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 5 września 2013 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie według spisu kosztów przedłożonego na rozprawie.

Pozwany A. A. w S. – Oddział (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie kosztów postępowania na rzecz pozwanego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7.200,00 PLN.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 listopada 2007 roku około godziny 20:40 w miejscowości K., w województwie (...) na skrzyżowaniu drogi numer (...) z drogą prowadzącą do T., M. P. kierujący samochodem osobowym marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...), nie posiadający uprawnień do kierowania pojazdami, umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym określone w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 7 ust. 1, art. 19 ust. 1, art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku prawo o ruchu drogowym oraz § 5 ust. 5 Rozporządzenia Ministrów Infrastruktury

oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 roku w sprawie znaków i sygnałów drogowych w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości, jadąc drogą z kierunku miejscowości T. nie zachował szczególnej ostrożności, niewłaściwie obserwował drogę, nie dostosował techniki i taktyki jazdy oraz prędkości do panujących warunków drogowych, nie zastosował się do znaku pionowego A-7 ustęp pierwszeństwa w następstwie czego wjechał na skrzyżowanie, doprowadzając do zderzenia z jadącym prawidłowo drogą numer (...) z kierunku M. w stronę Ł. samochodem ciężarowym marki M. o numerze rejestracyjnym (...) wraz z naczepą o numerze rejestracyjnym (...) na skutek czego nieumyślnie spowodował obrażenia ciała pasażerki V. M. C. oraz drugiego pasażera R. K., w następstwie których oboje ponieśli śmierć na miejscu wypadku – opis czynu w wyroku k. 63-64. M. P. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w zbiegu z art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i 5 czerwca 2008 roku skazany przez Sąd Rejonowy w Wołominie w sprawie II K 117/08 na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności – dowód – odpis wyroku k. 63-64. U sprawcy wypadku stwierdzono stężenie alkoholu etylowego we krwi na poziomie 1,2 promila – dowód – materiały dochodzenia k. 69. W dniu wypadku M. C. po zakończeniu pracy zadzwoniła do znanego jej M. P. z prośbą o odwiezienie do domu – dowód – zeznania świadka M. P. k. 121. Tego dnia M. P. wrócił z pracy za granicą, wraz z R. K. oraz siostrą S. pili wódkę i whisky – dowód – zeznania świadka M. P. k. 121. M. P. poinformował M. C., że spożywał alkohol, mimo to M. C. zadzwoniła ponownie – dowód – zeznania świadka M. P. k. 121. M. P. nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdów, o czym wiedziała M. C. – dowód – zeznania świadka M. P. k. 122. M. C. знаła także R. K., widywała go wraz z M. P. pijących alkohol przy sklepie, w którym pracowała – dowód – zeznania świadka M. P. k. 122. M. C. przyszła do M. P., w jej obecności matka M. P. przekazała kluczyki od samochodu R. K. i początkowo to on prowadził – dowód – zeznania świadka M. P. k. 121. W połowie drogi kierujący zatrzymał pojazd i zamienił się miejscami z M. P., po kontynuowaniu jazdy pasażerowie R. K. i M. C. siedzieli z tyłu pojazdu, nikt nie był przypięty pasami bezpieczeństwa – dowód - zeznania świadka M. P. k. 121. M. P. wjechał wprost pod jadący prawidłowo samochód ciężarowy, przeżył, na miejscu zginęli R. K. i M. C. – bezsporne. M. C. przyczyniła się do swojej śmierci w 70%, zgodziła się na jazdę z będącymi pod wpływem alkoholu R. K. i M. P.. Wiedziała, że obaj pili alkohol tylko z informacji uzyskanej od M. P., ale także z powodu woni alkoholu i innych objawów spożycia możliwych do postrzegania – dowód – zeznania świadka M. P. k. 122. Ponadto wiedziała o braku uprawnień M. P. do prowadzenia pojazdów oraz odbywała podróż nie przypięta pasami bezpieczeństwa – dowód – zeznania świadka M. P. k. 121-122. Powódka jest córką M. C. i M. O. – bezsporne. M. O. nie był mężem matki powódki, mieszka we wsi S., założył własną rodzinę – dowód – zeznania J. C. (1) k. 124, 95. M. C. dorywczo pracowała w sklepie spożywczym w T., mieszkała z dwójką dzieci, rodzicami D. C. i J. C. (1), rodzeństwem J. C. (2) i K. C. w domu rodzinnym we wsi S. – dowód – zeznania J. C. (1) k. 124, 95. Po śmierci matki powódka i jej siostra N. O. zostały umieszczone w rodzinie zastępczej dziadków macierzystych D. C. i J. C. (1) – dowód - odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Wołominie k. 26. W dacie śmierci matki powódka miała 4,5 roku, obecnie ma 12 lat - bezsporne. Powódka niechętnie rozmawia o matce, ale często przegląda albumy z jej zdjęciami, odwiedza grób matki – dowód - zeznania D. C. k. 123, 96. Powódka przeżywa osierocenie, nie rozmawia o stracie matki, nie była objęta pomocą psychologa – dowód - zeznania D. C. k. 124, zeznania J. C. (1) k. 125. Babka powódki D. C. przed śmiercią matki powódki nie pracowała, pracował jej mąż J. C. (1) jako brukarz, obecnie pracuje dorywczo, rodzina otrzymuje pomoc z (...) na rzecz rodziny zastępczej w kwocie 1.400 zł miesięcznie – dowód – zeznania D. C. k. 124, zeznania J. C. (1) k. 124. Powódka i jej siostra otrzymują rentę rodzinną po matce w kwocie po 200 zł miesięcznie, ich ojciec nie płaci zasądzonych alimentów w kwocie po 200 zł miesięcznie, czasami kupuje powódce i jej siostrze produkty żywnościowe – dowód – zeznania D. C. k. 123-124. Powódka i jej siostra są związane z dziadkami i siostrą matki J., którzy zabezpieczają ich potrzeby życiowe, wychowują się w bliskim kontakcie z ciotecznym rodzeństwem, z dużym udziałem ciotki J. – dowód – sprawozdania (...) k. 34, 38-39, sprawozdanie kuratora k. 35-37. D. C. i J. C. (1) są właścicielami słabo funkcjonującego gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 4 ha, z którego roczny dochód wynosi około 1.000 zł – okoliczność przyznana k. 16. Posiadacz pojazdu korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych – polisa numer (...) – okoliczność bezsporna. Decyzją z 7 kwietnia 2008 roku pozwany przyznał powódce i jej siostrze N. odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci matki, na podstawie art. 446 § 3 k.c. w kwocie po 30.000 zł i wypłacił dzieciom łącznie 18.000 zł z uwzględnieniem 70% przyczynienia się poszkodowanej do śmierci – bezsporne, pismo k. 70. Powódka zgłosiła pozwanemu 26 sierpnia 2013 roku roszczenie w kwocie 100.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią matki, decyzją z 4 września 2013 roku pozwany odmówił zapłaty – bezsporne. Przedstawiciele powódki nie mają

rozeznania co do wysokości wypłaconych im odszkodowań, a w szczególności co do przeznaczenia odszkodowania wypłaconego powódce i jej siostrze kilka lat wcześniej – dowód – zeznania J. C. (1) k. 125. Z wypłaconego przez pozwanego na rzecz J. C. (1) zadośćuczynienia za śmierć córki w kwocie 25.000 zł ostatecznie otrzymał 9.000 zł – dowód - zeznania J. C. (1) k. 125.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Pozwany nie uznał roszczenia powódki zarzucając wadliwości konstrukcji prawnej zastosowanej przez powódkę, a opartej na przepisach art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.. W dacie śmierci matki powódki 30 listopada 2007 roku nie obowiązywał przepis art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, który to przepis został wprowadzony do Kodeksu cywilnego z dniem 3 sierpnia 2008 roku na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., nr 116, poz. 731). W wyroku z dnia 11 maja 2011 roku, I CSK 621/10, LEX nr 848128, Sąd Najwyższy wskazał, że wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania. Pozwany bezpodstawnie przyjął, że roszczenia najbliższych członków rodziny o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej, która nastąpiła na skutek czynu niedozwolonego popełnionego przed 3 sierpnia 2008 roku, są pozbawione podstaw prawnych. Stosownie do art. 448 k.c., zgodnie z którym „w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego uznano, że przepis art. 448 k.c. stanowi podstawę do dochodzenia rekompensaty krzywdy moralnej z powodu śmierci osoby najbliższej. Spowodowanie czynem niedozwolonym śmierci takiej osoby stanowi bowiem naruszenie dobra osobistego, jakim jest więź rodzinna. Uznaje się ponadto, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę także wtedy, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, a więc przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c. – tak uchwała Sądu Najwyższego dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 142, stanowiąca konkluzję linii orzeczniczej przyjętej w wyrokach z dnia 2 grudnia 2009 roku, I CSK 149/09, LEX nr 607232 i z dnia 14 stycznia 2010 roku, IV CSK 307/09, OSNC-ZD, nr C, poz. 91. Stanowisko to w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest utrwalone, czego potwierdzeniem jest wyrok z dnia 16 kwietnia 2014 roku, V CSK 320/13, LEX nr 1463645. Sąd orzekający w niniejszej sprawie tę linię orzecznictwa podziela.

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania naruszenia dóbr osobistych powódki na skutek śmierci matki. W wyroku z dnia 14 stycznia 2010 roku, IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91, Sąd Najwyższy stwierdził, iż „nie ulega wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. (...) Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c.”. Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że roszczenie powódki o zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. jest usprawiedliwione co do zasady. Powódka straciła matkę, tj. najbliższego jej członka rodziny, która gwarantowała miłość rodzicielską - matczyną wobec dziecka, poczucie bezpieczeństwa, wychowanie przez najważniejszą dla dziecka osobę, na przyszłość wsparcie. Krzywda wyrządzona powódce poprzez śmierć matki jest niewyobrażalna.

Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej określony jest przez art. 822 § 1 k.c. Przy ubezpieczeniu komunikacyjnym jest skonkretyzowany przez art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o

ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r., nr 124, poz. 1152), w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., nr 205, poz. 1210), z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Przepis ten określa szkodę jako wszystkie następstwa pozostające w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, obejmując tym pojęciem zarówno szkody na osobie (śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia), jak i szkody w mieniu, polegające na jego utracie, zniszczeniu lub uszkodzeniu. Regulacja ta jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia poszkodowanej osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty następstw zdarzenia komunikacyjnego. Obowiązek spełnienia przez ubezpieczyciela świadczenia wynikającego z każdej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ma charakter akcesoryjny, powstaje bowiem dopiero po uprzednim pozytywnym przesądzeniu, że ubezpieczający albo osoba, na rzecz której umowa ta została zawarta, ponoszą odpowiedzialność cywilną za wyrządzoną szkodę. Powołany przepis - w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzenia - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. – patrz uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, OSNC 2013/7-8/84. Zgodnie natomiast z art. 35 cyt. ustawy z 22 maja 2003 roku ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrzuciła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Przy czym przepisy te nie regulują zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela w sposób samodzielny, a odwołują się do odpowiedzialności posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego na podstawie przepisów prawa cywilnego, co wprost wynika z treści art. 34 ust. 1. Sprawca wypadku będący posiadaczem pojazdu ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie, wyrządzoną przez ruch pojazdu, na podstawie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c., to jest na zasadzie ryzyka. Jest to odpowiedzialność za sam skutek zdarzenia powodującego szkodę - art. 436 k.c.. Natomiast kierujący pojazdem mechanicznym, który nie jest jego posiadaczem, odpowiada na zasadzie winy - art. 415 k.c.. Na tej samej zasadzie odpowiada sprawca wypadku wobec przewożonych przez siebie z grzeczności. Zgodnie zaś z art. 822 § 1 i 4 k.c. w ramach tej odpowiedzialności zobowiązanym do naprawienia szkody, w tym zapłaty zadośćuczynienia jest ubezpieczyciel, z którym zawarto umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej kierowców. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela jest zatem określony przez zakres odpowiedzialności sprawcy szkody, co w sprawie niniejszej jest istotne o tyle, że decyduje o zasadach badania i rozpoznania podniesionego przez pozwanego zarzutu przyczynienia się do zaistniałej szkody. Przyjmuje się bowiem, że w zależności od podstawy odpowiedzialności osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, dla przyjęcia przyczynienia się poszkodowanego niezbędne jest ustalenie jego zawinienia - jeśli zobowiązany odpowiada na zasadzie winy, albo ustalenie obiektywnej nieprawidłowości zachowania poszkodowanego, gdy zobowiązany odpowiada na zasadzie ryzyka lub słuszności. Nie ulega wątpliwości, że M. P. nie był posiadaczem pojazdu, który prowadził, gdyż nie posiadał uprawnień do jego prowadzenia. Pojazd należał do jego matki, która przekazała kluczyki innej osobie, a więc straciła kontrolę nad pojazdem. Ustalenia prawomocnego wyroku karnego Sądu Rejonowego w Wołominie II Wydział Karny z 5 czerwca 2008 roku, sygn. akt II K 117/08, co do popełnienia przestępstwa i okoliczności towarzyszących takich jak nietrzeźwość sprawcy wiążą Sąd w niniejszej sprawie. Wina M. P. spowodowania wypadku, w którym śmierć poniosła matka powódki nie budzi wątpliwości. Ponadto nawet gdyby sprawca był posiadaczem pojazdu, to wobec poszkodowanej w wypadku M. C. przewożonej z grzeczności i tak odpowiada na zasadzie winy – art. 436 § 2 k.c.. Zakres odpowiedzialności pozwanego jako ubezpieczyciela jest w tych okolicznościach określony przez zakres odpowiedzialności sprawcy M. P. opartej na zasadzie winy z uwzględnieniem winy poszkodowanej M. C..

Zgodnie z art. 448 k.c. sąd winien przyznać zadośćuczynienie w odpowiedniej wysokości. Ustalając wysokość zadośćuczynienia należy uwzględnić wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek

pokrzywdzonego – patrz wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 kwietnia 2013 roku, I ACa 300/13, LEX nr 1335781. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd zgadza się z poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 3 lipca 2013 roku, I ACa 503/13, LEX nr 1363340, że „śmierć osoby najbliższej stanowi dla każdego członka rodziny bardzo trudne i obciążające doświadczenie, nie oznacza to jednak, że każdorazowo żądania zgłoszone w związku z tym zdarzeniem winny być w całości uwzględniane. Dlatego sądy muszą przyjąć obiektywne kryteria, które pozwolą im stwierdzić, jakie świadczenia, w danym przypadku, będą „odpowiednie” do poniesionej krzywdy. Muszą zatem brać pod uwagę dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, wystąpienie zaburzeń, będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą czy stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania.”

Krzywda małoletniej powódki wynikająca z utraty matki – jednej z dwóch najważniejszych dla dziecka osób – jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa i będzie trwać przez całe życie. Powódka już na początku swojego życia została pozbawiona możliwości opieki, troski i wychowania przez matkę, która do czasu wypadku sprawowała nad nią osobistą opiekę. Brak matki będzie szczególnie dotkliwie odczuwać w najważniejszych chwilach swojego życia, w szczególności, że obecność matki w życiu dorastającej córki ma wpływ na jej dalsze życie, jako dojrzałej kobiety. Więzy tej nie da się zatem zastąpić relacją z ojcem, bądź członkami dalszej rodziny. W szczególności, że powódka nie mieszka z ojcem, który założył nową rodzinę. Przed wypadkiem mieszkała z matką i to z nią była bardzo silnie związana. Sąd wziął jednocześnie pod uwagę, że małoletnia w dacie śmierci matki miała zaledwie 4,5 roku. Była wtedy zbyt niedojrzała emocjonalnie, aby zrozumieć sens straty matki. Naturalne jest, że odczuwała niepokój i smutek z powodu braku matki. Jednak szybciej „oswoiła” jej nieobecność niż gdyby była starsza. Sąd dał wiarę zeznaniom przedstawicielki ustawowej powódki D. C., która wskazała, że powódka nie wymagała konsultacji z psychologiem, śpi spokojnie, uczy się odpowiednio. Pomimo odczuwanego smutku, strata matki nie zakłóciła w istotny sposób codziennego funkcjonowania i rozwoju powódki. Małoletnia znalazła oparcie u dziadków macierzystych i u siostry zmarłej matki J. C. (2). Z uwzględnieniem tych wszystkich okoliczności, zasadne jest przyznanie powódce zadośćuczynienia w kwocie 100.000,00 PLN.

Należne zadośćuczynienie powinno zostać zmniejszone z uwzględnieniem przyczynienia matki powódki do swojej śmierci (wina poszkodowanej) oraz przy rozważeniu znacznej winy sprawcy, który świadomie po spożyciu alkoholu prowadził samochód i doprowadził do wypadku. Zgodnie z art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2009 roku, sygn. IV CSK 241/09, LEX Nr 677896, „samo ustalenie przyczynienia się poszkodowanego nie nakłada na sąd obowiązku zmniejszenia odszkodowania, ani nie przesądza o stopniu tego zmniejszenia. Ustalenie przyczynienia jest warunkiem wstępnym, od którego w ogóle zależy możliwość rozważania zmniejszenia odszkodowania i warunkiem koniecznym, lecz niewystarczającym. Samo przyczynienie jeszcze nie przesądza wysokości zmniejszenia obowiązku naprawienia szkody, stopień przyczynienia nie jest bezpośrednim wyznacznikiem zakresu tego zmniejszenia. O tym, czy obowiązek naprawienia szkody należy zmniejszyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak - w jakim stopniu należy to uczynić, decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania w granicach wyznaczonych przez art. 362 k.c.”. W orzecznictwie podkreśla się, że takie czynniki jak podstawa odpowiedzialności sprawcy szkody, stopień winy obu stron, wina lub nieprawidłowość zachowania poszkodowanego stanowią przesłanki oceny, czy i w jakim stopniu uzasadnione jest zmniejszenie obowiązku naprawienia szkody - tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 roku, sygn. IV CSK 228/08, OSNC-ZD 2009/3/66, Biul.SN 2009/1/12, M.Prawn. 2009/19/1060-1064. W wyroku z 17 czerwca 2009 roku, IV CSK 84/09, LEX nr 818614 Sąd Najwyższy pozostawił sądowi orzekającemu, a nie biegłemu ocenę przyczynienia się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody. Ponadto powtórzył wcześniejsze stanowisko, że „stosowne okoliczności, o których mowa w art. 362 k.c., to nie są okoliczności wpływające na stopień przyczynienia, lecz na decyzję sądu, czy w ogóle, a jeżeli tak - to o ile, należy zmniejszyć odszkodowanie. Przyczynienie się poszkodowanego jest jedynie warunkiem miarkowania odszkodowania, i stwarza sytuację, w której sąd ma powinność rozważenia zmniejszenia odszkodowania. Należy przy tym podkreślić, że stwierdzenie przyczynienia nie przesądza o zmniejszeniu obowiązku szkody, a stopień ustalonego przyczynienia jest

jednym z elementów, ale nie jest bezpośrednim wyznacznikiem zakresu tego zmniejszenia. O tym, czy i w jakim stopniu obniżyć odszkodowanie na podstawie art. 362 k.c. decydują okoliczności, takie między innymi, jak porównanie stopnia winy stron, niemożność przypisania winy poszkodowanemu (zwłaszcza w zestawieniu z zawinieniem sprawcy), szczególne okoliczności danego przypadku, specyficzne cechy osobiste”. Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego wielokrotnie przywoływane również w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych, że osoba, która decyduje się na jazdę samochodem z kierowcą będącym w stanie po spożyciu alkoholu przyczynia się do odniesionej szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego, gdy stan nietrzeźwości kierowcy pozostaje w związku z tym wypadkiem. Spożycie alkoholu przed jazdą z takim kierowcą uważać należy za znaczne przyczynienie się do powstania szkody w rozumieniu art. 362 k.c. – tak między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1985 roku, IV CR 412/85, OSP 1986 nr 4 poz. 87. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. P. co od tego, że M. C. miała świadomość nietrzeźwości zarówno jednego, jak i drugiego kierowcy. Matka M. P. – posiadacz pojazdu – była poinformowana, że R. K. był trzeźwy. Obaj jednak przed wyjazdem spożywali alkohol i to w znacznej ilości skoro wypili ½ litra wódki i whisky. Nawet gdyby M. P. nie informował M. C. o picciu alkoholu z R. K., to nawet dla przeciętnie zorientowanego człowieka musiało być widoczne, że obaj kierujący pili alkohol. Zarówno z M. P., jak i R. K. matka powódki siedziała na tylnym siedzeniu i musiała czuć opary alkoholu, musiała obserwować ich zmienione alkoholem zachowanie, czy choćby niewyraźną mowę. Po zmianie kierujących M. C. świadomie zdecydowała się na kontynuowanie podróży z M. P., o którym wiedziała, że nie tylko jest po spożyciu alkoholu, ale nawet nie ma uprawnień do prowadzenia pojazdów. Ponadto matka powódki naciskała na grzecznościowe przewiezienie jej do domu przez M. P. mimo, że wiedziała o picciu alkoholu. M. C. od początku jazdy nie zapięła pasów bezpieczeństwa, których używanie jest obowiązkowe dla wszystkich jadących samochodami. W tych okolicznościach przyczynienie się M. C. do jej śmierci Sąd określił na 70 %. Jednocześnie biorąc pod uwagę stopień winy sprawcy wypadku M. P., który z własnej woli zdecydował się kierować pojazdem w stanie nietrzeźwości (wyraził zgodę na jazdę mimo picia alkoholu) i mając zaburzone postrzeganie doprowadził do zderzenia z prawidłowo poruszającym się po drodze innym uczestnikiem ruchu. Ponadto wiedział, że nie ma uprawnień do prowadzenia pojazdów. Uwzględniając wszystkie okoliczności, zdaniem Sądu, stopień winy poszkodowanej doprowadzenia do swojej śmierci i stopień winy sprawcy wypadku są równe, a więc po 50%. Z tej przyczyny Sąd obniżył należne powódce zadośćuczynienie o 50%.

W konsekwencji zadośćuczynienie należne powódce stanowi kwota 50.000 złotych. Zadośćuczynienie to powinno być wypłacone na konto powódki, a nie do rąk rodziny zastępczej (czy jej konto lub konto pełnomocnika). Tylko wtedy kompensacyjna funkcja zadośćuczynienia spełni swój cel wobec powódki, a nie innych osób. Z zeznań przedstawicieli powódki wynika bowiem, że nie mają oni w ogóle rozeznania co do wysokości wypłaconych im odszkodowań, a w szczególności co do przeznaczenia odszkodowania wypłaconego powódce i jej siostrze kilka lat wcześniej.

O odsetkach ustawowych od przyznanego zadośćuczynienia sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Pozwany decyzją z dnia 4 września 2013 roku odmówił wypłacenia roszczenia powódce wskazując na brak podstaw do wypłaty. Uznając, że roszczenie powódki było zasadne, Sąd orzekł o odsetkach licząc od dnia następującego po wydaniu tej decyzji, a więc od 5 września 2013 roku.

Orzekając o kosztach procesu Sąd miał na względzie treść art. 100 k.p.c. i obciążył kosztami w całości pozwanego. Sąd nałożył na pozwanego obowiązek zwrotu powódce poniesione przez nią wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.617,00 PLN, zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku poz. 490) z doliczoną opłatą skarbową w kwocie 17,00 PLN od pełnomocnictwa. Stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia oraz art. 109 § 2 k.p.c. „zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, a ust. 2 odnosi się do stawki minimalnej określonej w rozdziałach 3-4. Pełnomocnik powódki złożył pozew oraz reprezentował powódkę na dwóch terminach rozpraw. Nie można uznać, że tego rodzaju nakład pracy przekraczał pojęcie niezbędności, w szczególności wykroczył poza rutynowe czynności. Tak dokonane

przez pełnomocnika powódki czynności nie przyczyniły się do rozstrzygnięcia. Sąd nie przyznał wnioskowanego wynagrodzenia w kwocie podwójnej stawki minimalnej. Nie zostały udokumentowane żadne inne koszty poniesione przez pełnomocnika powódki, które podlegałyby zwrotowi, jak choćby koszt przesyłek, czy koszt stawienia się przedstawicieli ustawowych powódki podróżujących samochodem osobowym, którego posiadania nie wykazywali.

O obowiązku zapłaty Skarbowi Państwa przez pozwanego brakującej opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona sąd orzekł na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w związku z art. 100 k.p.c.